

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการด้านภาษาเด็กปฐมวัย ในเขตสุขภาพที่ 9
FACTORS ASSOCIATED WITH EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT OF
LANGUAGE IN REGIONAL HEALTH AREA 9

นางวรรณนัท ทินวัง , นางชัชฎา ประจตุททะเก, น.ส.อัญชลี ภูมิจันทิก และ น.ส.ประดับ ศรีหมื่นไวย
ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา

หลักการและเหตุผล

พัฒนาการด้านภาษาในเด็กปฐมวัยถือเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ หากเด็กไม่ได้รับการสร้างเสริมพัฒนาการด้านภาษา หรือมีทักษะทางภาษาล่าช้าอาจส่งผลเสียต่อพัฒนาการของการเรียนรู้ สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม จากการสำรวจของสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย พบว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยรวมทุกด้าน ร้อยละ 72.8 เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า พัฒนาการสมวัยด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่สูงสุด ร้อยละ 92.2 รองลงมาคือด้านสังคมร้อยละ 90.6 ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กร้อยละ 88.8 และต่ำสุดคือด้านภาษาร้อยละ 73.6 จากการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตสุขภาพที่ 9 ในปี 2555 และ 2557 โดยเครื่องมืออนามัย 49 และ DENVER II พบพัฒนาการรวมสมวัยร้อยละ 67.47 และร้อยละ 74.90 ตามลำดับแยกพิจารณาทางด้านพบว่าพัฒนาการล่าช้าด้านภาษามากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 20.2 ข้อมูลระดับประเทศ จากผลการสำรวจของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข พบพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าร้อยละ 26.4 และ ร้อยละ 21.6 ตามลำดับและในเขตสุขภาพที่ 9 จากการสำรวจของศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา พบพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าร้อยละ 20.2⁹ และ ร้อยละ 23.9¹⁰ ตามลำดับ

ในเขตสุขภาพที่ 9 ยังพบเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าค่อนข้างมาก โดยเฉพาะด้านภาษาที่มีปัญหา มากที่สุดเป็นอันดับ 1 ในพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือพัฒนาการด้านภาษาทั้งในกลุ่มเด็กเล็กและสูงขึ้นในกลุ่มเด็กโต คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการด้านภาษาเด็กปฐมวัยในเขตสุขภาพที่ 9 โดยศึกษาทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านมารดา ปัจจัยด้านเด็ก และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อนำผลที่ได้ไปจัดกิจกรรมบริการสุขภาพส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยในเขตสุขภาพที่ 9 (ประกอบไปด้วย จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์และสุรินทร์) มีพัฒนาการด้านภาษาที่สมวัยมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสถานการณ์พัฒนาการด้านภาษาเด็กปฐมวัย ในเขตสุขภาพที่ 9
2. ศึกษาสถานการณ์ปัจจัยด้านมารดา ปัจจัยชีวภาพสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเด็ก
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมารดา ปัจจัยสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเด็กต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ในเขตสุขภาพที่ 9

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive Study) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ เด็กปฐมวัยอายุ 9 เดือนถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน และบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ในเขตสุขภาพที่ 9 จำนวน 792 คน สุ่มตัวอย่างเป็นขั้นลำดับแบบ Three - Stages Cluster Sampling เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก แบบสอบถามสถานการณ์พัฒนาการและพฤติกรรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย และประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้เครื่องมือ Denver II โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือน เมษายน - มิถุนายน 2560

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กโดยใช้สถิติ Multiple Logistic Regression

ผลการศึกษา

สถานการณ์ของพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยเขตบริการสุขภาพที่ 9 พบว่าเด็กปฐมวัยอายุ 0 - 5 ปี พบพัฒนาการด้านภาษาเป็นพัฒนาการที่ล่าช้าที่สุดในพัฒนา 4 ด้านของเด็กปฐมวัย โดยพบว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านภาษาสมวัยร้อยละ 76.1 และล่าช้าร้อยละ 23.9 และเมื่อแยกตามรายกลุ่มอายุ พบว่าเด็กช่วงอายุ 0 - 2 ปี มีพัฒนาการด้านภาษาสมวัยร้อยละ 90.2 มีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าร้อยละ 9.8 และในกลุ่มเด็กกลุ่มอายุ 3 - 5 ปี มีพัฒนาการด้านภาษาสมวัยร้อยละ 64.0 มีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าร้อยละ 36.0

ตารางที่ 1 ข้อมูลพัฒนาการโดยรวมของเด็กปฐมวัย (n=792)

พัฒนาการ	รวม		อายุ 0-2 ปี		อายุ 3-5 ปี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พัฒนาการโดยรวม						
สมวัย	530	66.9	294	80.1	236	55.5
ล่าช้า	262	33.1	73	19.9	189	44.5
พัฒนาการรายด้าน						
พัฒนาการสมวัย						
ด้านภาษา	603	76.1	331	90.2	272	64.0
ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก	731	92.3	352	95.9	379	89.2
ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่	740	93.4	347	94.6	393	92.5
ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง	726	91.7	347	94.6	379	89.2
พัฒนาการสงสัยล่าช้า						
ด้านภาษา	189	23.9	36	9.8	153	36.0
ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก	61	7.7	15	4.1	46	10.8
ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่	52	6.6	20	5.4	32	7.5
ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง	66	8.3	20	5.4	46	10.8

ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านภาษาเด็กปฐมวัย พิจารณารายด้านดังนี้ ปัจจัยด้านมารดา พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยได้แก่ อายุมารดาขณะตั้งครรภ์ โรคประจำตัวของมารดา และการได้รับยา Obimin/Triferdine

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านมารดาที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการด้านภาษาเด็กปฐมวัย

ปัจจัยด้านมารดา	B	S.E.	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for Exp(B)	
					ต่ำสุด	สูงสุด
อายุแม่ขณะตั้งครรภ์ (ref:น้อยกว่า 20 ปี)						
20 - 35 ปี	0.82	0.92	0.032	2.26	1.41	4.12

ปัจจัยด้านมารดา	B	S.E.	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for Exp(B)	
					ต่ำสุด	สูงสุด
มากกว่า 35 ปี	0.56	0.81	0.132	1.75	0.91	3.29
โรคประจำตัวมารดาขณะตั้งครรภ์(ref:มี)						
ยา Obimin/Triferdine (ref:ไม่ได้รับ)	0.54	0.23	0.048	1.34	1.16	2.89

ปัจจัยด้านเด็ก พบปัจจัยด้านตัวเด็กที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยได้แก่ น้ำหนักแรกคลอดของเด็กและปัญหาด้านสุขภาพช่องปาก ปัจจัยสิ่งแวดล้อมพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยได้แก่ ผู้เลี้ยงดูเด็กมีการเล่นกับเด็ก และการเล่าหรืออ่านนิทานให้เด็ก

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านสุขภาพเด็กที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการด้านภาษาเด็กปฐมวัย

ปัจจัยด้านสุขภาพเด็ก	B	S.E.	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for Exp(B)	
					ต่ำสุด	สูงสุด
น้ำหนักทารกแรกคลอด (ref:ต่ำกว่า 2,500 กรัม)	0.34	0.35	0.028	1.47	1.28	2.56
สุขภาพช่องปาก (ref:มี)	- 0.70	0.20	0.001	0.59	0.32	0.73

ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กที่มีผู้เลี้ยงดูเล่นด้วยอย่างสม่ำเสมอจะมีโอกาสมีพัฒนาการสมวัยมากกว่าเด็กที่ไม่มีผู้เลี้ยงดูเล่นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value = 0.048) และการเล่าหรืออ่านนิทานให้เด็กฟังจะมีโอกาสมีลูกพัฒนาการสมวัยมากกว่าการไม่เล่าหรืออ่านนิทานให้เด็กฟัง 1.42 เท่า (95% CI 1.01 -1.98) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ผลต่อพัฒนาการด้านภาษาเด็กปฐมวัย

ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม	B	S.E.	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for Exp(B)	
					ต่ำสุด	สูงสุด
ผู้เลี้ยงดูเล่นกับเด็ก (ref:ไม่เล่น)	-1.20	0.61	0.048	0.72	0.08	0.86
เล่า/อ่านนิทาน (ref:ไม่เล่า)	0.31	0.17	0.040	1.42	1.01	1.98

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาาระบบบริการแม่และเด็กให้มีคุณภาพ เช่น การคัดกรองโรคประจำตัวของมารดา การส่งเสริมการได้รับยา Obimin/Triferdine ส่งเสริมกิจกรรม กิน กอด เล่น เล่า ในเขตสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม
2. ควรมีการกำหนดแนวทางในการติดตามและเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านภาษาในผู้เกี่ยวข้อง ข้องทุกระดับ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับพัฒนาการในด้านอื่นๆ